

POSTANOWIENIE

6 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku W.G.

z udziałem J.G.

o zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej J.G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 19 października 2023 r., VII Ca 301/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążania uczestnika kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Koszalinie na rzecz adwokata P.I. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kołobrzegu postanowieniem wstępnym z 22 kwietnia 2022 r. uznał za usprawiedliwione co do zasady żądanie zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w K. przy ul. T. stanowiącej zabudowaną działkę gruntu nr

(...), dla której Sąd Rejonowy w K. prowadzi księgę wieczystą (...) poprzez wyodrębnienie z nieruchomości dwóch samodzielnych lokali mieszkalnych o numerach:

a) 1 składającego się z części mieszkalnej na 1 piętrze o powierzchni 64,97 m² oraz pomieszczeń przynależnych na parterze i w piwnicy o powierzchni 140,36 m², o łącznej powierzchni 205,33 m² wraz z udziałem 73/100 w częściach wspólnych budynku i działki, zaznaczonego kolorem niebieskim na k. 55-57 opinii biegłego S.R., które stanowią integralną część postanowienia,

b) 2 składającego się z części mieszkalnej na 1 piętrze o powierzchni 66,66 m² oraz pomieszczeń przynależnych w piwnicy o powierzchni 9,23 m², o łącznej powierzchni 75,89 m² wraz z udziałem 27/100 w częściach wspólnych budynku i działki, zaznaczonego kolorem czerwonym na k. 55 i 57 opinii biegłego S.R., które stanowią integralną część postanowienia (pkt 1),

upoważnił wnioskodawcę do wykonania prac adaptacyjnych, wymienionych przez biegłego S.R. w opinii z dnia 7 czerwca 2016 r. (k. 51 akt) do uczynienia zadość przesłance samodzielności ww. lokali poprzez oddzielenie instalacji wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, gazowej i centralnego ogrzewania w terminie sześciu miesięcy od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia (pkt 2) oraz nakazał udostępnienie i wydanie wnioskodawcy przez uczestnika na czas przeprowadzenia koniecznych prac pomieszczeń znajdujących się w posiadaniu uczestnika (pkt 3).

Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z 19 października 2023 r. oddalił apelację uczestnika (pkt 1) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Uczestnik J.G. wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w całości. Skarżący na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że jest ona oczywiście uzasadniona. Wyjaśnił, że dokonując sądowego zniesienia współwłasności powinno się dążyć do zachowania dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości przez współwłaścicieli. Tylko taki podział gwarantuje bezkonfliktowe zniesienie współwłasności i zapewnia spokojne korzystanie z rzeczy w przyszłości. Przy dokonywaniu zniesienia współwłasności dotychczasowy sposób korzystania

powinien być maksymalnie uwzględniony - również przez ewentualne dokonania i orzeczenie wyrównania wartości poszczególnych udziałów przez dopłaty pieniężne. Skarżący podniósł, iż w niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji nie uwzględnił w sposób wystarczający dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości i nie rozważył w sposób dostateczny możliwości przyznania jak największej części nieruchomości uczestnikowi z uwzględnieniem ewentualnych dopłat pieniężnych. Uczestnik zarzucił nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie niedokonania wyceny wartości nieruchomości przez Sąd Okręgowy, co skutkowało brakiem możliwości ustalenia wysokości ewentualnych dopłat pieniężnych w sprawie.

Wnioskodawca w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem

Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić "na pierwszy rzut oka", bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (zob. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07). O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 30 stycznia 2025 r., I CSK 473/24).

Skarga kasacyjna wniesiona w sprawie niniejszej nie spełnia tego kryterium.

Sformułowane przez skarżącego uzasadnienie wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W istocie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest ściśle związane z podstawami kasacyjnymi, które opierają się na zarzutach dotyczących oceny materiału dowodowego. Skarżący kwestionuje bowiem sposób zniesienia współwłasności, który nie uwzględnia dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w niniejszej sprawie stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), więc nie można z odwołaniem się do nich kreować zagadnienia prawnego opartego na założeniu, że w rzeczywistości miał miejsce stan faktyczny inny, niż ustalony przez sądy obu instancji, czyli inny, niż stanowiący podstawę rozstrzygnięcia.

O oczywistej zasadności skargi nie świadczy również wskazywany przez skarżącego sposób zniesienia współwłasności z zachowaniem dotychczasowego sposobu korzystania z nieruchomości przez współwłaścicieli. Jak trafnie wywiódł Sąd Okręgowy nie można przyjąć, iż dotychczasowy sposób korzystania z rzeczy przesądza o sposobie zniesienia współwłasności. Kryterium, którym kierowały się Sądy obu instancji, była wielkość udziałów posiadanych przez każdego ze współwłaścicieli.

Podkreślenia wymaga, iż wydane w sprawie orzeczenie jest orzeczeniem wstępnym, uznającym do co zasady żądanie zniesienia współwłasności

i określającym jego sposób poprzez wyodrębnienie dwóch samodzielnych lokali mieszkalnych. Wyrok wstępny nie rozstrzyga sporu, lecz stanowi, że roszczenie jest usprawiedliwione co do zasady. Dlatego po wydaniu wyroku wstępnego sąd prowadzi dalej postępowanie w sprawie zarządzając dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie, przy czym w razie zarządzenia dalszej rozprawy, wyrok co do wysokości żądania, jak również rozstrzygnięcie co do kosztów, może zostać wydane dopiero po uprawomocnieniu wyroku wstępnego (zob. wyrok SN z 6 września 2022 r., I CSKP 469/22). W konsekwencji kwestia ewentualnego naruszenia art. 210 k.c. oraz art. 212 § 1 k.c. będzie rozstrzygana na dalszym etapie postępowania.

W okolicznościach sprawy niniejszej nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania ze względów publicznoprawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Uwzględnivszy charakter roszczenia dochodzonego przez powoda, stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania pozwanego kosztami postępowania na rzecz Skarbu Państwa.

O wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego uczestnika z urzędu Sąd Najwyższy orzekł stosownie do § 2, § 4 ust. 1, § 8 pkt 6 w zw. z § 11 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2024 r. poz. 763). Skoro udział uczestnika we współwłasności wynosił $\frac{1}{4}$, a jego wartość określono na kwotę 300 000 zł, tak więc podstawa wyznaczająca wysokość wynagrodzenia opiewała na kwotę 75 000 zł. W konsekwencji, skoro przed Sądem drugiej instancji uczestnika reprezentował inny pełnomocnik, należało przyznać mu wynagrodzenie w wysokości 4050 zł (5400 zł x 75%).

(P.H.)

[a.ł]

